

تحقیقات آماری

مرکز آمار ایران به منظور تحقق اهداف برنامه ملی آمار کشور مبنی بر همگامی با پیشرفت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در فعالیت‌های آماری و ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور در این زمینه با اجرای سیاست‌های کلی و راهبردهای آن شامل بهینه‌سازی شیوه‌های تولید، پژوهش و اطلاع‌رسانی آماری با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات (با شیوه‌های متنوع‌تر، سریع‌تر، ارزان‌تر و آسان‌تر) و نیز گسترش پژوهش‌های آماری و کاربردی کردن آن‌ها و استقرار نظام ارزیابی کیفیت و اثربخشی طرح‌های پژوهشی، اقداماتی در سه محور زیر به اجرا در آورده است:

◆ سیاستگذاری

به منظور ترویج تحقیقات آماری در سطح مرکز آمار ایران، شورایی متشکل از مدیران ارشد مرکز و تنی چند از اساتید علوم کامپیوتر، آمار، اقتصاد و مدیریت دانشگاه‌های کشور از سال ۱۳۸۹ با عنوان «شورای پژوهشی» در مرکز تشکیل شد. این شورا در این سال با برگزاری ۷ جلسه اقدامات زیر را به انجام رسانده است.

- ارائه گزارش پیشرفت طرح‌های پژوهشی مصوب سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱
- بررسی ۸ طرح پژوهشی و تصویب ۷ طرح برای سال ۱۳۹۱
- ارائه گزارشی از سیستم جامع آمارگیری و سرشماری الکترونیکی
- تعیین اولویت‌های پژوهشی سال ۱۳۹۲
- دریافت ۴۲ عنوان پژوهشی بر اساس اولویت‌های تعیین شده سال ۱۳۹۲
- بررسی عناوین پژوهشی دریافت شده و انتخاب ۷ عنوان طرح پژوهشی برای سال ۱۳۹۲
- عناوین طرح‌های پژوهشی مصوب در سال ۱۳۹۱ به شرح ذیل است:
- تعیین دریافتی‌های خانوار با استفاده از داده‌های خام طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار
- ارزیابی نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ با کمک مدل‌های جمعیت‌شناختی و مقایسه آن با سرشماری‌های گذشته (۱۳۶۵، ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰)
- تهیه نرم‌افزار جامع ادیت اتوماتیک فلگی - حالت^۱ مورد نیاز سرشماری
- استفاده از آمار و اطلاعات مرکز در مواقع بحران و مطالعه چگونگی راه‌اندازی سامانه اطلاعات ضروری (حیاتی) در راستای بدافند غیر عامل

◆ همکاری و مشارکت در طرح‌های پژوهشی

هر سال با همکاری پژوهشکده آمار عناوین طرح‌های پژوهشی مورد نیاز در زمینه‌های آماری، اقتصادی و فناوری اطلاعات تعیین و اجرا می‌شود. در این سال نیز ۳۳ طرح پژوهشی با همکاری پژوهشکده در دستور کار قرار گرفت. عناوین طرح‌های پژوهشی که به اتمام رسیده‌اند عبارتند از:

- بررسی خطاهای آماری آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران

^۱Fellegi_ Holt

- بررسی و تعیین روش‌های شناخت و اصلاح داده‌های پرت طرح کارگاه‌های صنعتی
- بررسی روش‌های تولید و ساماندهی آمار صنایع فرهنگی
- امکان‌سنجی شیوه اطلاع‌گیری رایانه‌یاری^۱ در طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار
- تدوین نظام‌نامه ساماندهی و مدیریت محتوای پرتال شبکه ملی اکو
- آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای دفترهای مرکزی، به روش پستی و الکترونیکی
- راه‌اندازی پایگاه فعالیت‌ها و محصولات کارگاه‌های صنعتی و معادن کشور
- طراحی ابزارها، دستورالعمل‌های مورد نیاز و راهکارهای اجرایی ارزیابی و اندازه‌گیری کیفیت آمارهای ثبتی در دستگاه‌های اجرایی

- برآورد موجودی سرمایه و مصرف سرمایه ثابت در بخش‌های عمده اقتصادی
- محاسبه قیمت کالاهای وارداتی
- محاسبه شاخص قیمت مصرف‌کننده کل کشور
- بررسی مبانی مدیریت مبتنی بر شواهد و آمار و پیشنهاد راهبردهای لازم
- تحلیل جمعیت کشور در مناطق مختلف و زیرگروه‌های کشور ۱۳۹۰-۱۳۶۵
- ارزیابی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ با استفاده از روش‌های جمعیت‌شناختی
- محاسبه شاخص‌های بین‌المللی جمعیت و توسعه
- محاسبه شاخص‌های اهداف توسعه هزاره
- ساخت جدول عمر سالانه برای ایران
- معرفی و آموزش نرم‌افزار CensusInfo
- معرفی و آموزش نرم‌افزار DevInfo
- توسعه نرم‌افزار پارس‌نما به صورت Desktop و تحت وب
- طراحی و اجرای آمارگیری ارزیابی شاخص‌های پایه برنامه‌ریزی مبتنی بر شواهد
- بررسی وضعیت اجتماعی و اقتصادی جوانان طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰
- تهیه حساب‌های اقتصادی بخش تعاون

طرح‌های پژوهشی که در سال ۱۳۹۱ آغاز شده و به پایان نرسیده‌اند عبارتند از:

- محاسبه شاخص حقوق و دستمزد بخش دولت^۲ در ایران
- بررسی و تعیین روش‌های جانمایی و برآورد اطلاعات کارگاه‌های صنعتی برای جبران بی‌پاسخی
- برآورد کوچک ناحیه‌ای در طرح آمارگیری نیروی کار
- انطباق آماری رکوردهای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ با رکوردهای سازمان ثبت احوال کشور

^۱Computer Assisted Personal Interviewer (CAPI)

^۲Wage and Salary Index for Governmental sector (WIG)

• انطباق آماری رکوردهای سرشماری عشایری ۱۳۸۷ و سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ با رکوردهای سازمان ثبت احوال کشور

• برآورد خطای اندازه‌گیری درآمد در طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار

• مدل‌سازی و پیش‌بینی مرگ و میر در ایران ۱۴۲۵-۱۳۵۷

• بررسی تحولات اخیر باروری در ایران، کاربرد روش فرزندان خود در سرشماری ۱۳۹۰

• تحلیل روند جمعیت کشور گذشته، حال و آینده

• طراحی سنجح اندازه‌گیری فرهنگ آماری و تدوین برنامه ارتقای فرهنگ آماری

◆ بررسی و نظارت بر پیاده‌سازی پروژه‌های تحقیقاتی

به منظور بررسی پیشرفت پروژه‌ها در چارچوب اهداف و برنامه عملیاتی مورد نظر مرکز و نیز افزایش اثربخشی نتایج طرح‌ها، مرکز آمار ایران بر پروژه‌های تحقیقاتی زیر نظارت نموده‌است:

• طراحی و پیاده‌سازی فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک در مرکز آمار ایران

• طراحی و اجرای سیستم (نظام) مدیریت عملکرد در مرکز آمار ایران

• طراحی و اجرای سیستم (نظام) بودجه‌ریزی عملیاتی در مرکز آمار ایران

• طراحی و اجرای سیستم (نظام) محاسبه قیمت تمام شده در مرکز آمار ایران

◆ مقالات برتر کارکنان

در سال ۱۳۹۱ بیش از ۵۰ مقاله از سوی کارشناسان این مرکز به نشریات علمی و همایش‌ها و سمینارهای ملی و منطقه‌ای ارائه شده که از بین آن‌ها یک مقاله با عنوان «فاکتورهای جمعیتی مؤثر در کاهش میزان کلی باروری در ایران؛ مناطق شهری و روستایی در سال‌های ۱۹۹۶-۱۹۸۶ و ۲۰۰۶-۱۹۹۶» ارائه شده در «دومین کنفرانس انجمن جمعیت آسیا» و ۴۲ عنوان مقاله ارائه شده در یازدهمین کنفرانس آمار ایران، اولین کنفرانس نقش میراث فرهنگی در شکل‌گیری هویت ملی، همایش ملی سلامت، محیط زیست و توسعه پایدار، همایش ملی پژوهش اجتماعی و فرهنگی در جامعه ایران، ششمین همایش انجمن جمعیت‌شناسی ایران، همایش کاربرد آمار در مدیریت و حکمرانی، فصل‌نامه علمی پژوهشی، اولین همایش منطقه‌ای پژوهش‌ها و راهکارهای نوین در حسابداری و مدیریت، ششمین همایش هفته پژوهش دانشگاه پیام نور استان اصفهان، مجله علمی- ترویجی بررسی‌های آمار رسمی ایران و فصل‌نامه تخصصی پژوهشی جامعه‌شناسی مورد تشویق کمیسیون تحول اداری مرکز آمار ایران با هدف تقویت و ترویج فرهنگ مطالعه و پژوهش و ارتقای کیفیت مقالات قرار گرفت.

◆ تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری

تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری، یکی از خدمات و تولیدات مرکز آمار ایران است که در اختیار کاربران اطلاعات آماری قرار می‌گیرد. به همین منظور ۲۰ عنوان تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری در زمینه‌های نیروی کار، هزینه و درآمد خانوار، جمعیت، مهاجرت و دیگر موارد تهیه و تدوین شده است. این عناوین عبارتند از:

• مطالعه و محاسبه شاخص میزان باروری کل زنان ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ با روش‌های موجود در جمعیت‌شناسی - کاربرد داده‌های سرشماری و ثبتی

- بررسی سیاست‌های جمعیتی کشور
- بررسی افراد بی‌سواد بر اساس آمارهای نهضت سوادآموزی و نتایج سرشماری
- مقایسه روند تغییرات حجم و رشد جمعیت کشور با جمعیت جهان و کشورهای منطقه خاورمیانه
- نقش کمیت و کیفیت جمعیت در قدرت اجتماعی- فرهنگی، دفاع ملی و دفاع همه جانبه
- مروری بر روند تغییرات جمعیت در ایران و آینده آن تا سال ۱۴۱۰ شمسی
- بررسی شاخص‌های کلان جمعیتی کشور
- تحولات جمعیت کشور و ساختار آن با نظری به آینده
- بررسی پوشش سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ با تأکید بر سن و جنس
- بررسی نسبت جنسی جمعیت کشور در سه دهه اخیر با تأکید بر نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰
- تحلیل نتایج طرح هزینه و درآمد خانوار در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ و مقایسه نتایج
- محاسبه ضریب جینی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۰
- خلاصه نتایج طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار در سطح کل کشور- سال ۱۳۹۰
- شاخص‌های کلیدی نیروی کار در ایران طی سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۸۴
- مقدمه‌ای بر تعدیل فصلی نرخ بیکاری کشور ۱۳۹۰-۱۳۸۴
- محاسبه نرخ بیکاری و همسایگانش ۱۳۹۰
- تهیه چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار فصلی و سالانه ۱۳۹۱
- تحلیل داده‌های طرح «آمارگیری از مصرف حامل‌های انرژی در خانوار در نقاط شهری-۱۳۹۰» با عنوان «بررسی رابطه بین ویژگی‌های گرمایشی واحدهای مسکونی با اقلیم»
- بررسی بهره‌مندی از امکانات و تسهیلات و حامل‌های انرژی در خانوارهای کشور بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰
- بررسی وضعیت معادن زغال‌سنگ ایران در یک دوره پنج‌ساله

◆ تبدیل نقشه‌های بلوکه شهرهای تهران و قم به نقشه‌های پارسل‌بندی شده

این طرح از جمله طرح‌های کلیدی انجام شده در مرکز آمار می‌باشد. استفاده از اطلاعات مکانی در سطح پارسل در سرشماری‌ها و مهم‌تر از آن در ثبتی مبنا نمودن سرشماری نقش بسزایی دارد، در عین حال این مهم نیاز به تعامل همه جانبه با دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی دارد. فاز اول طرح آزمایشی فوق در استان قم و یکی از نواحی منطقه ۶ شهر تهران با موفقیت به انجام رسید. از جمله دستاوردهای این طرح انتشار اطلاعات سرشماری در حد پارسل، اتصال کدپستی به نقشه‌های آماری، ایجاد زیر ساخت مناسب برای آمارهای ثبتی و همچنین تبادل اطلاعات با سایر سازمان‌ها می‌باشد.

◆ مطالعات اولیه سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

طرح‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن، در تمام سطوح جغرافیایی (شهری و روستایی) و در گستره کل کشور اجرا و اطلاعات مربوط به تمامی افراد جامعه و مشخصات ساختمان‌های مسکونی جمع‌آوری می‌شوند. این امر اجرای سرشماری‌ها

را با صرف هزینه و زمان زیاد توأم می‌سازد. این امر استفاده از تجارب سایر کشورها و روش‌های نوین اجرای سرشماری‌ها به منظور کاهش هزینه‌ها و زمان اجرا را ضروری می‌سازد. از این رو مرکز از سال ۱۳۹۱ مطالعات مورد نیاز اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ را آغاز نمود که اهم اقدامات انجام شده عبارتند از:

- مطالعه و بررسی در مورد شیوه‌های نوین سرشماری
- مطالعه در مورد اقسام سرشماری در کشورهای مختلف دنیا
- مطالعات مربوط به سرشماری ثبتی مبنا
- مطالعه و بررسی در مورد سرشماری تجمیعی در آمریکا^۱

مرکز آمار ایران

^۱American Community Survey (ASC)